

Врз основа на Политиката за интегритет на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување број 16-410/5 од 22.3.2023 година, Претседателот на Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување на ден 20.10.2023 година го донесе следното:

УПАТСТВО ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА СУДИР НА ИНТЕРЕСИ

Вовед

Еден од елементите врз кои почива системот на интегритет воспоставен во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во понатамошниот текст: Агенцијата) со Политиката за интегритет, е заштита на јавниот интерес и спречувањето на судирот на интереси. Агенцијата и нејзините вработени во своето работење му даваат приоритет на јавниот интерес и поттикнуваат и развиваат организациска култура која не толерира судир на интереси и во која индивидуалната одговорност и личниот пример се основа за доброто управување. За да се овозможи ефикасно спречување на судирот на интереси, во Агенцијата се применуваат прописите¹ со кои се утврдени должностите за пријавување на судир на интересите: се укажува на должноста вработените да внимаваат да не се стават во состојба на судир на интереси и да ги преземат мерките за негово одбегнување утврдени со закон. Со преземање мерки за спречување судир на интереси, Агенцијата презема мерки за надминување на потенцијални слабости одоосно ризици и го штити својот интегритет и углед.

1

1. Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување
2. Законот за вработените во јавниот сектор;
3. Закон за административни службеници;
4. Законот за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост;
5. Закон за спречување на корупција и судир на интереси;
6. Уредбата за критериумите, начинот на давање и примање на дарови, пријавување на даровите, начинот на процена на даровите, начинот на доплата за личен дар, како и користењето, чувањето и евиденцијата на стварите што станале државна сопственост по пат на дар;
7. Уредба за начинот на располагање со примените подароци, начинот управување со евиденцијата на примените подароци и други прашања во врска со примањето на подароци;
8. Уредба за издатоците за службени патувања и селидби во странство што на органите на управата им се признаваат во тековни трошоци;
9. Решение за највисоките износи на дневници за службени патувања и селидби во странство, трошоци што на органите на државната управата им се признаваат во тековни трошоци ;
10. Одлука за начинот на користење и висината на износот на средствата за угостителски услуги на територијата на Република Северна Македонија;
11. Кодекс за административни службеници.

I. Опфат

Ова упатство за постапување во случај на судир на интереси се однесува на сите вработени административни службеници во Агенцијата, вклучувајќи ги членовите на Советот на експерти на Агенцијата, како и на други лица работно ангажирани лица во Агенцијата (во понатамошниот текст:службено лице).

II Дефиниција за судир на интереси

Судирот на интереси претставува состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности.

Облици на судир на интереси

I Реален интерес

Реален судир на интереси претставува директен судир помеѓу јавната должност и приватниот интерес на службеното лице.

Пример на реален судир на интерес

Службеното лице, како раководно лице на институцијата, склучило договор за вработување со свој роднина. На тој начин ги користел своите овластувања и должности и одлучувал во интерес на блиска личност, ставајќи го интересот на блиската личност пред јавниот интерес.

Привиден судир на интереси претставува ситуација каде што постои приватен интерес на службеното лице за кој интерес други лица разумно би можеле да сметаат дека тој интерес влијае на извршувањето на должностите на службеното лице, иако всушност не мора да постои такво несоодветно влијание или воопшто нема влијание. Пример за привиден судир на интереси: Службеното лице ги оценува апликациите што дошле на тендерот. Кај еден од апликантите е вработен негов роднина. Иако службеното лице верува дека може да донесе непристрасна одлука во најдобар интерес за канцеларијата/институцијата, истата може да се смета дека е донесена во негов приватен интерес, односно во интерес на блиското лице.

Потенцијален судир на интерес постои кога службеното лице има приватен интерес што би можело да биде во судир со неговата службена должност во иднина.

Пример за потенцијален судир на интереси: Службеното лице работи во институција, која финансира и приватни фирми. Еден негов роднина има приватна фирма и може да аплицира за финансии од оваа јавна институција. Службеното лице треба да биде свесно за потенцијалниот судир на интереси кој може да прерасне во реален (де факто) судир на интереси во моментот кога приватната компанија ќе аплицира и службеното лице ќе учествува во постапката за одлучување за финансирање на оваа компанија.

Непотизам како од облик на судир на интереси е судир на интереси при вработување на блиски роднини односно вршење влијание за вработување или

унапредување на блиско лице во органот во кој лицето е избрано или именувано како јавен функционер или во друг државен орган или јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице кое располага со државен капитал над кој надзор врши органот во кој е избрано или именувано лицето.

Непочитување на неспоивоста на функциите Едно од вообичаените облици на спречување на судир на интереси се правилата за неспоивост на функција која ја врши службеното лице со други функции или дејности. Заради спречување судир на интереси, служеното лице ги почитува правилата утврдени во Уставот и законите, за неспоивост на функција која ја врши со други функции или дејности.

Непочитување на забраните за вршење други функции или активности и ограничувањето за вршење други дејности и стекнување на акционерски права

III. Должности за спречување судир на интереси

Внимавање

Службеното лице во своето работење односно вршењето на функцијата внимава на евентуален односно потенцијален судир на интереси и при извршувањето на јавните овластувања и должности не се раководи од лични, семејни, верски, партиски и етнички интереси, ниту од притисоци и ветувања од претпоставениот или од друго лице. Внимавањето подразбира и спроведување самопроценка на ризикот (Образец број 1) односно постоењето на судир на интереси во вршењето на јавни овластувања односно службените должности, спроведување на постапки и донесувањето на одлуки со кои се одлучува за некаква корист односно погодност. Службеното лице во своето работење односно вршењето на функцијата избегнува да се најде во ситуација да спроведува или да учествува во спроведување постапка или да донесува или да учествува во донесување на одлука со која се одлучува за добивање на каква било корист односно погодност за себе или роднина или друго блиско лице.

Изземање и запирање на постапување

Кога службеното лице ќе дознае за околности што укажуваат на постоење на судир на интереси или на потенцијален судир на интереси, веднаш бара да биде изземено и да запре со своето постапување. За околностите, службеното лице ги информира претпоставениот, советникот за интегритет и Државната комисија за спречување на корупција. Кога службено лице ќе се најде во ситуација да учествува во расправа на комисија или слична група во која се одлучува за работи за кои тоа или блиско лице има приватен интерес, службеното лице го пријавува постоењето на приватниот интерес и се иззема пред расправата и одлучувањето, а најдоцна пред почетокот на одлучувањето. Комисијата на чија седница службеното лице го соопштило постоењето

на приватен интерес, тоа го констатира и внесува во записник. Службеното лице се иззема од вршењето на определено дејствие и со одлука на органот во кој е избрано или именувано, односно каде што врши функции, јавни овластувања или службени должности и по барање на заинтересирано лице кое дознало за околности што укажуваат на постоење на судир на интереси или на потенцијален судир на интереси.

Спречување на влијанието на приватниот интерес

Во случај на сомневање за постоење судир на интереси, службеното лице ги превзема сите неопходни мерки за да го спречи влијанието на неговиот приватен интерес или приватниот интерес на друго лице врз извршувањето на неговите овластувања и должности и за тоа го известува својот претпоставен.

Барање мислење

Во случај на постоење на сомневање за судир на интереси, службеното лице бара мислење од Државната комисија за спречување на корупцијата и до добивање на мислењето, го запира постапувањето односно го спречува влијанието на неговиот приватен интерес.

Постапки за вработување

Службеното лице кое учествува или одлучува во постапката за вработување или унапредување или е вклучено како член на телото што ја спроведува таа постапка е должно да го извести раководното лице во органот, односно институцијата каде што службеното лице врши јавни овластувања за сите постапки што можат да предизвикаат судир на интереси.

По утврдувањето на односот на службеното лице со кандидатот за вработување, раководното лице е должно да ги преземе сите неопходни мерци за спречување на појавата на судир на интереси.

Постапки за јавни набавки

Претседателот и членовите на комисиите за јавни набавки како и одговорното лице во Агенцијата потпишуваат изјава за непостоење судир на интереси која претставува дел од досието од спроведена постапка за јавна набавка. Во случај на судир на интереси кај претседателот, неговиот заменик, членовите и нивните заменици во комисијата за јавна набавка, истите се повлекуваат од работа во комисијата, за што го известуваат одговорното лице, и се заменуваат со други лица. Во случај на судир на интереси кај одговорното лице, истото со посебно решение овластува друго лице од редот на функционерите или раководните службеници кај договорниот орган да ги донесе соодветните одлуки и да го потпишат договорот, за што го известува органот на

управување или органот кој е надлежен за контрола на неговото работење. При спроведување на постапките за јавни набавки, за спречувањето на судирот на интересите во постапките за јавни набавки соодветно се применуваат одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

Почитување должности за пријавување, забрани и ограничувања, во функција на спречување судир на интереси

Службените лица во Агенцијата ги почитуваат одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судир на интереси со кои се утврдени ограничувања за вршење на дејност за време на вршењето на функцијата и вработувањето.

Избраното односно именуваното лице:

- за време на траењето на својот мандат ги почитува со Уставот и законите утврдените правила за неспоивост на нивната функција со други функции или дејности.
- истовремено не врши функција на одговорно лице или член на орган на управување или надзорен орган во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице кое располага со државен капитал,
- ја почитува забраната согласно која не може да биде член на управен или надзорен орган во трговско друштво, јавно претпријатие, агенции, фондови и сите други правни лица со доминантен државен капитал,
- доколку управува со трговско друштво или установа како сопственик, управувањето му го доверува на друго лице или тело, освен на членови на своето семејство,
- не воспоставува деловни односи со правно лице кое е во негова сопственост или во сопственост на член на неговото семејство или во кое тој или член на неговото семејство поседува акции или удели или кое го основал тој или член на неговото семејство или во кое одговорното лице е член на неговото семејство,
- не врши супервизорски или контролен надзор над работа на блиско лице,
- во врска со вршењето на јавните функции, овластувања и должности, не склучува договор за спонзорство во свое име
- не склучува договор за спонзорство ниту прима донација во име на Агенцијата, не поседува удели или акции, ниту користи грант, заем односно финансиска поддршка од државата или од единица на локалната самоуправа, што влијае или може да влијае на законското, објективно и непристрасно извршување на јавните овластувања,

- во рок од 30 дена од денот на стапување на функција до Агенцијата доставува податоци со кои ги пријавува правните лица кои се негова сопственост, во кои има акции и удели или управувачка функција, заради објавување на тие податоци на веб-порталот на Агенцијата.

- согласно Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси во утврдениот рок ја известува Државната комисија за спречување на корупција, за преносот на правата односно поднесената оставка од членство во орган на управување, со поднесување на соодветен доказ,

- во рок утврден со закон до Државната комисија за спречување на корупцијата го пријавува секој промет со државен имот со кој се стапува во правен однос со правно лице основано од него или член на неговото семејство или во кое одговорно лице е член на неговото семејство,

- не ги користи информациите со кои располага во вршењето на функциите, јавните овластувања и службените должности за остварување корист или предност за себе или за друг.

Службено лице кое не е избрано односно именувано лице:

- не воспоставува деловни односи со правно лице кое е во негова сопственост или во сопственост на член на неговото семејство или во кое тој или член на неговото семејство поседува акции или удели или кое го основал тој или член на неговото семејство или во кое одговорното лице е член на неговото семејство,

- не врши супервизорски или контролен надзор над работа на блиско лице,

- не склучува договор за спонзорство ниту прима донација во име на Агенцијата, не поседува удели или акции, ниту користи грант, заем односно финансиска поддршка од државата или од единица на локалната самоуправа, што влијае или може да влијае на законското, објективно и непристрасно извршување на јавните овластувања,

- не ги користи информациите со кои располага во вршењето на функциите, јавните овластувања и службените должности за остварување корист или предност за себе или за друг.

Согласно Законот задолжително капитално финансирано пензиско осигурување:

- Претседателот и членовите на Советот на експерти кои се професионално ангажирани во Агенцијата и вработените во Агенцијата за време на траењето на нивниот мандат, односно работен однос не смеат да примаат какви било надоместоци или плаќања, да прифаќаат некаква функција или вработување, или да вршат услуги

или да стекнуваат акции во пензиско друштво, основач на пензиско друштво или друго правно лице над кое супервизија врши Агенцијата.

- Вработените во Агенцијата не смеат да бидат членови на органи на пензиските друштва или други правни лица над кои Агенцијата врши супервизија и не смеат да вршат поединечни задачи за тие правни лица.

- Претседателот и членовите на Советот на експерти и вработените во Агенцијата за време на траењето на нивниот мандат, односно работен однос не смеат да примаат какви било надоместоци или плаќања, да прифаќаат некаква функција или вработување, или да вршат услуги или да стекнуваат акции во пензиско друштво, основач на пензиско друштво или друго правно лице над кое супервизија врши Агенцијата.

Пријавување имотна состојба и интереси

Членовите на Советот на експерти на Агенцијата, до Државната комисија за спречување на корупцијата пријавуваат имотна состојба и интереси, како и промени во имотната состојба и интересите, во рок и на начин утврден со Законот за спречување на корупција и судир на интереси.

Пријавувањето имотна состојба и интереси односно поднесувањето на изјавата за имотна состојба и интереси е лична обврска.

Државната комисија за спречување на корупцијата може да побара од службеното лице кое согласно Законот за спречување на корупција и судир на интереси нема обврска да пријави имотна состојба и интереси да достави изјава, како и да спроведе постапка за испитување на неговата имотна состојба кога постапува по предмет во кое е вклучено тоа лице.

Дополнителен ангажман на службено лице

Службените лица треба да информираат за својот дополнителен ангажман од друга институција, компанија или ангажман на одреден проект .

Информацијата се доставува до лицето за интегритет на Образец број 2, составен дел од ова Упатство. Лицето за интегритет ќе го оцени ангажманот, од аспект на тоа дали постои потенцијален судир на интереси при неговото реализирање и ќе го извести на Советото на експерти а во случај на соменавање за дозволеноста на ангажманот од аспект на Законот за спречување на корупција и ќе побара мислење од Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК).

Советување

Службените лица во Агенцијата кои имаат определено прашање или дилема во врска со судирот на интереси можат да се обрратат до лицето за интегритет.

Забрана за злоупотреба на службени податоци

Службените лица во Агенцијата не смеат да оддаваат или користат за лична употреба никакви информации што ги добиле при вршењето на функциите или овластувањата врз основа на овој закон и кои се класифицирани со соодветен степен на тајност согласно со закон. Информациите треба да се чуваат и пет години по престанокот на функцијата или овластувањето, односно престанокот на работниот однос во Агенцијата. Службеното лице кое има информации во моментот на преземање на функцијата или овластувањата потпишува Изјава за доверливост и заштита на информациите при вршење на должноста. На тој начин, со потпишување на изјава за почитување на доверливоста на информациите, службените лица покажуваат заложба и се должни да ја почитуваат и при вршењето на функцијата, односно службената должност, и во периодот по престанокот на функцијата, според роковите утврдени во законодавството кое го регулира судирот на интереси.

Обврската за доверливост на информациите не се однесува на случаи во кои тие информации се откриваат врз основа на овластувања утврдени во овој закон и правосилна судска одлука.

Обврската за доверливост на информациите од ставот (1) на овој член не се однесува на случаи кога давањето на информации го врши Агенцијата:

а) врз основа на барање од Министерството за труд и социјална политика или друго овластено лице од министерот, кога тоа барање е неопходно за извршување на неговите службени задачи;

б) врз основа на барање од домашен или меѓународен орган или организација со цел да се даде помош во извршувањето на функциите на тие органи, доколку се слични на функциите на Агенцијата;

в) во форма на заклучна информација во врска со задолжителните и/или доброволните пензиски фондови или со пензиските друштва, под услов информацијата да е изготвена од страна на овластени лица согласно со овој закон, и заклучокот да е изготвен на начин кој не овозможува откривање на податоци за член и пензиониран член на задолжителен и/или доброволен пензиски фонд, за работењето на пензиското друштво, на чуварот на имотот, на Центарот или менаџерот на средствата и

г) врз основа на писмена дозвола од пензиското друштво, од членот или од пензионираниот член на кој се однесуваат податоците.

IV. Одговорност за непочитување на должностите за пријавување интереси и спречување на судир на интереси

Прикривањето на постоење судир на интереси од страна на службеното лице претставува повреда на должноста и основа за покренување постапка за утврдување на одговорност и изрекување на мерки согласно закон.

Надлежна институција за поведување постапка за утврдување постоење судир на интереси е Државната комисија за спречување на корупција.

Постапката се поведува:

- по службена должност;
- по барање на службено лице;
- по пријава на друго лице;
- по барање на раководно лице;
- по анонимна пријава.

За утврдување на фактичката состојба и констатирање за постоење на судир на интереси, Државната комисија за спречување на корупција прибира документи, податоци и информации. Службените лица ги доставуваат документите, податоците и информациите со кои располагаат до Државната комисија за спречување на корупција во утврдениот рок. За донесената одлука по иницијатива за покренување дисциплинска постапка, доставена од Државната комисија за спречување на корупцијата во врска со утврдено постоење на судир на интереси, Агенцијата ја известува Државната комисија во рок утврден со Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

Претседател на Совет на експерти
Максуд Али

Самопроценка за судир на интереси

Во случај на сомневање за постоење на судир на интереси во конкретна ситуација, службено лице може да идентификува реален, потенцијален или видлив судир на интереси преку искрени одговори на следниве прашања:

1. Дали сум службено лице со обврска да избегнувам судир на интереси?

- ДА - Неопходно е да се земат предвид обврските во однос на судир на интереси
- НЕ - нема судир на интереси

2. Дали извршувам јавни овластувања/ службени должности во овој момент?

- ДА - Неопходно е да се земат предвид обврските во однос на судир на интереси
- НЕ - нема судир на интереси

3. Дали тековната службена постапка за донесување на одлуки предвидува одредена корист?

ДА - Неопходно е да се земат предвид обврските во однос на судир на интереси

- НЕ - нема судир на интереси

4. Дали тековната службена процедура е за одлучување за некаква погодност за мене или за мои роднини или блиски лица?

- ДА - Може да се најдете во судир на интереси и затоа мора писмено да го информирате вашиот претпоставен (Лицето за интегритет) и ДКСК и да чекате на одлуката. Ако е можно, веднаш штом ќе дознаете за постоење на таква ситуација повлечете се од постапувањето
- НЕ - нема судир на интереси

Образец 2

Известување за дополнителен ангажман на службено лице вработено во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување

Име и презиме на службеното лице:

Работно место во Агенцијата:

Известување

Ве известувам дека немам/ ќе имам/имам, дополнителен работен ангажман.

(доколку има или ќе има дополнителен работен ангажман потребени се понатамошни податоци)

Ќе имам/имам, дополнителен работен ангажман во:

Назив на правното/физичко лице, за кого се остварува дополнителниот ангажман

Дополнителни информации за овој ангажман се следните:

- Работна позиција: [Назив на позицијата]
- Почетен датум: [Датум на почеток]
- Очекуван краен датум: [Датум на завршување, ако е применливо]
- Работно време: [Број на часови или работни денови]
- Опис на задачите: [Краток опис на задачите и одговорности]

Потпис

АНЕКС

Контакт податоци за лицето за интегритет во Агенцијата

Јелена Кнежевиќ Јанура	jelena.knezevic@mapas.mk	023224229
Одговорно лице за интегритет		